

Handleiding

Voetgangersbrevet Zilver

1. Stappen op een berm/fietspad/fietsvoetpad als er geen voetpad is p. 2

Doel p. 2

Deelvaardigheden p. 2

Oefenen p. 2

Kronkelpad p. 2

Opzij, opzij, opzij p. 3

Ken je kant in het echte verkeer p. 4

2. Oversteken op een zebrapad p. 5

Doel p. 5

Deelvaardigheden p. 5

Oefenen p. 5

Hoepelspel p. 5

Van voor naar achter p. 6

Oversteken in het echte verkeer p. 6

3. Langs een hindernis stappen die het voetpad deels verspert p. 7

Doel p. 7

Deelvaardigheden p. 7

Oefenen p. 7

Sneller – trager p. 7

Veilig voorbij p. 7

Oefenen in het echte verkeer p. 8

4. Oversteken op een veilige plaats (als er geen zebrapad is) p. 9

Doel p. 9

Deelvaardigheden p. 9

Oefenen p. 9

Hoe verder, hoe beter p. 9

Kijk uit p. 10

Breder en smaller p. 11

Kies wijs in het echte verkeer p. 11

Tips p. 13

Algemene tips p. 13

Tips voor leerlingen met leerproblemen p. 13

Handleiding

Voetgangersbrevet Zilver

1. Stappen op een berm/fietspad/fietsvoetpad als er geen voetpad is

Doel

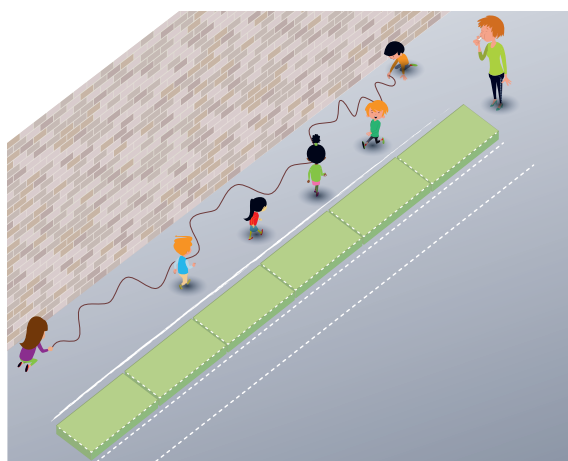
De leerling gedraagt zich correct op de berm, het fietspad of het fietsvoetpad. Hij speelt of rent niet, let goed op andere weggebruikers en geeft op het fietspad voorrang aan fietsers.

Deelvaardigheden

De leerling

1. rent of speelt niet
2. stapt aan de huizenkant
3. geeft op het fietspad voorrang aan fietsers
Leerlingen die op het fietspad stappen, moeten regelmatig achterom kijken. Zo kunnen ze aankomende fietsers vlot laten passeren.
4. maakt oogcontact met weggebruikers die van opritten komen
Laat leerlingen aan een oprit oogcontact maken met de bestuurder en wachten op bevestiging voordat ze verdergaan.

Oefenen

Kronkelpad

Materiaal

- 1 lang touw
- stoeprandstroken (of een getekend voetpad)
- kleine valmatten

Organisatie

Creëer een situatie waarbij je naast elkaar een voetpad, een berm en een fietspad maakt, bij voorkeur naast een muur. Het voetpad leg je met stoeprandstroken of teken je met krijt. De berm maak je met kleine valmatten. Het fietspad teken je met 2 evenwijdige stippellijnen.

Spel

Geef het touw aan 2 leerlingen en stel ze op bij het voetpad. De leerlingen bewegen het touw en laten het kronkelen op het voetpad. De overige leerlingen wandelen op het voetpad en mogen het touw niet raken. Op jouw fluitsignaal schuiven de leerlingen met het touw op. De voetgangers moeten zich naar de berm en het fietspad verplaatsen als ze het touw niet willen raken.

Opzij, opzij, opzij

Materiaal

- stoeprandstroken (of een getekende straat met fietspad)
- 4 kegels
- enkele fietsen of steps

Organisatie

Teken een fietspad met krijt en zet 4 kegels langs het fietspad.

Spel

De helft van de leerlingen gaat aan de kant staan en observeert de situatie. De andere leerlingen zijn:

- ofwel voetganger en stappen op het fietspad (omdat er geen voetpad is)
- ofwel fietser of stepper die in wijzerzin rond de kegels rijden.

De voetgangers zien zo de fietsers naderen en gaan aan de kant staan om de fietsers door te laten.

Herhaal de oefening. Nu rijden de fietsers in tegenwijzerzin. Als de fietsers een voetganger naderen, bellen ze. De voetgangers kijken achterom en gaan opzij staan om de fietsers voorbij te laten rijden.

Vraag feedback aan de leerlingen die toekijken:

- wie doet het goed?
- waar moet je op letten als voetganger?
- en als fietser?
- wat is belangrijk? (goed luisteren, rondkijken, oogcontact maken)

Nadien draai je de rollen om.

Ken je kant in het echte verkeer

Materiaal

- 1 extra begeleider
- 1 fluitje

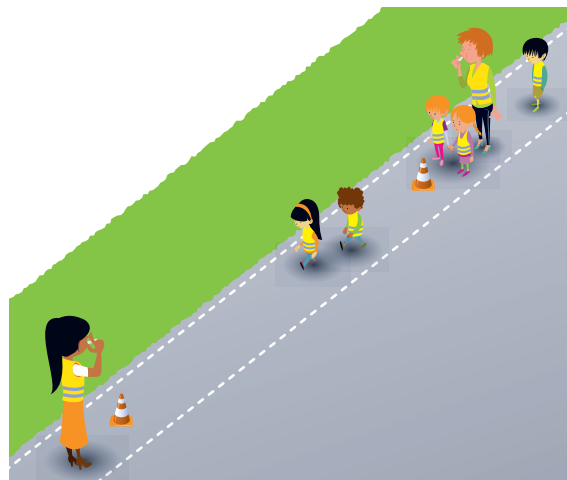
Organisatie

Ga met de leerlingen naar een locatie in het echte verkeer waar geen voetpad is. Deze situatie is sterk afhankelijk van de schoolomgeving. Laat de leerlingen op de berm, het fietspad of het fietsvoetpad stappen.

Spel

Neem de leerlingen mee naar de berm, het fietspad of het fietsvoetpad en geef hen nog eens de belangrijkste zaken mee:

- niet rennen of spelen
- langs de huizenkant stappen
- opletten voor andere weggebruikers

Na een afstand van ongeveer 50 meter draai je je om. Kijk erop toe dat de leerlingen de reflex maken om langs de huizenkant te gaan staan. De begeleider vertrekt nu alleen terug in de richting van de school, hij stopt na ongeveer 50 meter.

Jij blijft bij de groep en observeert de situatie samen met de leerlingen. Je stelt vragen als:

- wie doet het goed?
- waar moet je op letten als voetganger?
- wat is belangrijk (goed luisteren, rondkijken, oogcontact maken)?

Wanneer je fluit, vertrekken de eerste 2 leerlingen hand in hand naar de begeleider. Let erop dat ze waakzaam zijn en opletten voor andere weggebruikers. Fluit opnieuw voor de 2 volgende leerlingen. Doe zo verder tot alle leerlingen bij de begeleider zijn. Bespreek de situatie en pols of de leerlingen nog vragen hebben.

2. Oversteken op een zebrapad

Doel

De leerlingen kunnen een geschikt moment kiezen om over te steken. Omdat ze de afstand van een naderend voertuig nog moeilijk kunnen inschatten, wachten ze tot er geen verkeer is of tot alle bestuurders gestopt zijn en duidelijk aangeven dat ze mogen oversteken.

De leerlingen zeggen 'Ik steek over' wanneer het veilig is om over te steken.

Deelvaardigheden

De leerling

1. stopt aan de stoeprand
2. kijkt goed links en rechts
3. steekt recht over als de rijbaan veilig is
4. blijft opletten tijdens het oversteken
5. stapt goed door

Oefenen

Hoepelspel

Materiaal

- 3 hoepels (zeker 1 groene en 1 rode)
- 2 dozen
- kaartjes met rode of groene voorwerpen
- krijt

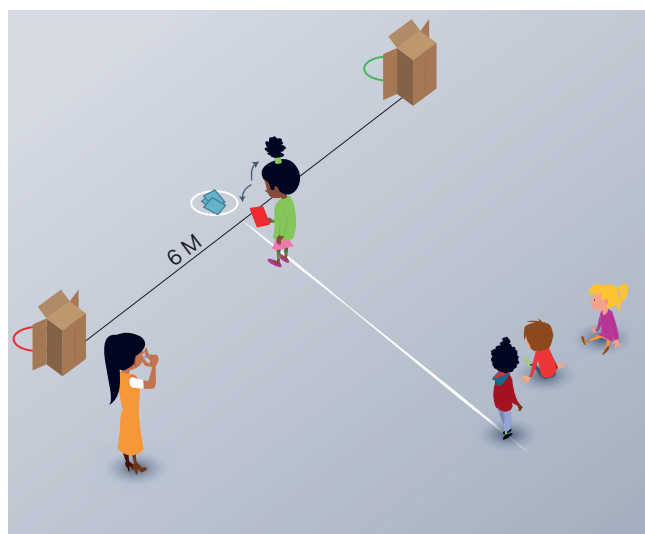
Organisatie

Teken een krijtlijn van 6 meter lang. Op het einde ligt een gekleurde hoepel met kaartjes in. 3 meter links en rechts van deze hoepel liggen 2 andere hoepels achter een doos: een groene en een rode. De leerlingen zien niet welke kleur hoepel er links of rechts ligt.

Spel

De leerlingen staan achter elkaar achter de lijn. Op het signaal van de leerkracht vertrekt de eerste leerling naar de hoepel in het midden en neemt daar het bovenste kaartje. Op de achterkant staat een rood of groen voorwerp. De leerling blijft met de voeten op het einde van de krijtlijn staan. Hij draait het hoofd naar links of rechts om te kijken in welke richting de juiste hoepel ligt. Hij wandelt naar die hoepel om het kaartje erin te leggen. Nadien vertrekt de volgende leerling.

Maak de leerlingen er attent op dat ze telkens hun hoofd draaien en niet hun hele lichaam.

Van voor naar achter

Materiaal

- 20 kegels
- 1 fluitje

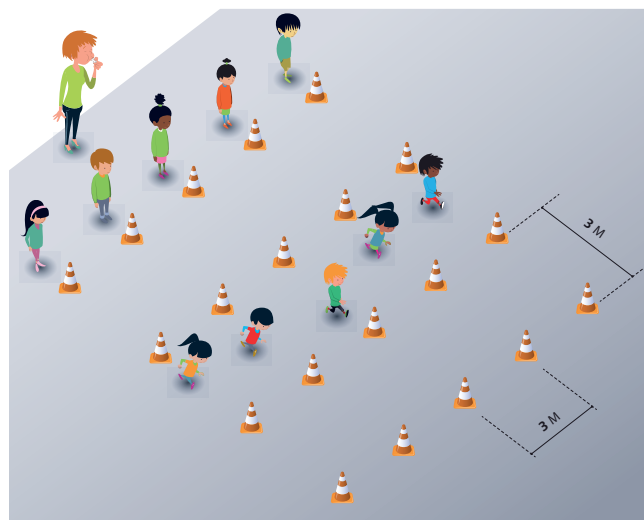
Organisatie

Zet 5 rijen van 4 kegels naast elkaar met telkens een tussenruimte van 3 meter.

Spel

Verdeel de leerlingen in 5 groepen en zet elke groep achter een kegel. De eerste 5 leerlingen staan aan de startkegel, jij staat achter de leerlingen. Wanneer je een fluitsignaal geeft, lopen de leerlingen naar de eerstvolgende kegel. Bij een volgend fluitsignaal lopen ze naar de derde kegel. Wanneer je in je handen klapt, lopen ze 1 kegel terug, enzovoort. De leerlingen reageren onmiddellijk op je auditieve signalen.

Ga verder tot de eerste leerlingen de laatste kegel hebben bereikt. Daarna starten de volgende 5 leerlingen.

Oversteken in het echte verkeer

Materiaal

2 begeleiders

Organisatie

Neem de leerlingen mee naar een voet- en zebrapad, bij voorkeur vlakbij de schoolpoort. De begeleider neemt de helft van de leerlingen mee naar de overkant van het zebrapad. Zij zullen het oversteken beoordelen. De andere begeleider blijft bij de leerlingen aan de schoolkant.

Spel

Geef de leerlingen de opdracht om over te steken op een veilige manier. Jijzelf staat aan het zebrapad en houdt strikt toezicht op het oversteken bij elke leerling. De leerling geeft telkens aan dat hij eerst stopt door te zeggen: 'Ik stop aan de stoeprand'. Voor hij oversteekt kijkt hij goed links en rechts. Hij geeft aan dat hij wil vertrekken door te zeggen: 'Ik steek over'. Je grijpt enkel in als het oversteken op dat moment gevaarlijk is, bijvoorbeeld door een naderend voertuig.

Terwijl de oefening bezig is, kunnen de begeleiders en de leerlingen aan de overkant mee observeren en reflecteren.

3. Langs een hindernis stappen die het voetpad deels verspert

Doel

De leerling kiest bewust om langs de huizenkant een hindernis voorbij te gaan. Zo hoeft hij niet op straat te komen. Let er op dat de hindernis niet heel het voetpad verspert.

Deelvaardigheden

De leerling stapt de hindernis langs de huizenkant voorbij.

Oefenen

Sneller – trager

Materiaal

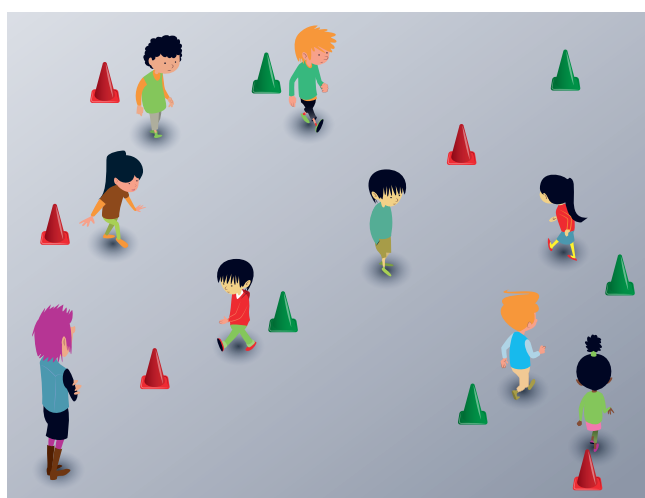
- 5 rode kegels
- 5 groene kegels

Organisatie

Zet de 10 kegels willekeurig in de ruimte.

Spel

De leerlingen stappen vrij rond. Wanneer ze aan een rode kegel komen, stappen ze trager. Wanneer ze een groene kegel bereiken, stappen ze sneller.

Veilig voorbij

Materiaal

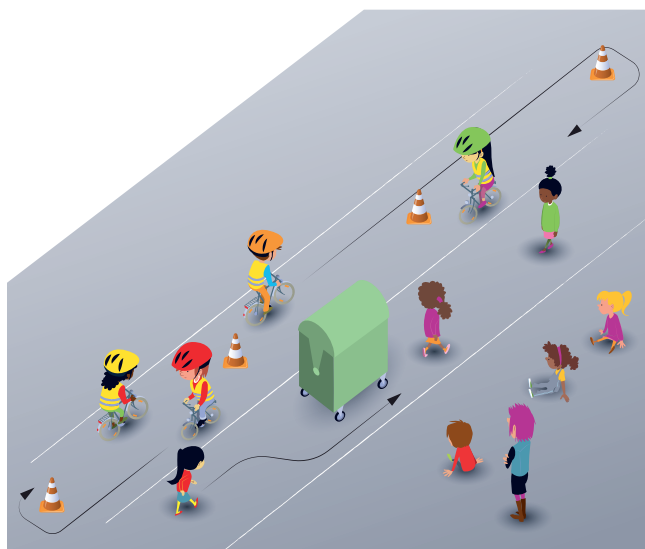
- stoeprandstroken of krijt
- 1 vuilnisbak of een hindernis die de leerlingen ook in het echte verkeer tegenkomen
- 4 kegels
- enkele fietsen of steps

Organisatie

Creëer een straat met een voetpad ernaast, bij voorkeur naast een muur of gebouw dat als huizenkant kan fungeren. Zet een hindernis in het midden van het voetpad (bijvoorbeeld een vuilnisbak). Plaats 4 kegels op de straat als parcours voor enkele fietsers.

Spel

4 leerlingen nemen de fiets en rijden in rondjes langs de kegels. Zij vormen het verkeer op de rijbaan. Verdeel de overige leerlingen in 2 groepen. 1 groep staat aan de kant en beoordeelt de oefening en het gedrag van de leerlingen. De leerlingen van de andere groep wandelen één voor één naar de hindernis en stappen het obstakel langs de huizenkant voorbij. Door de aankomende fietsers ervaren de leerlingen dat de huizenkant veiliger is dan de straatkant. Wissel de groepen voldoende om.

Oefenen in het echte verkeer

Materiaal

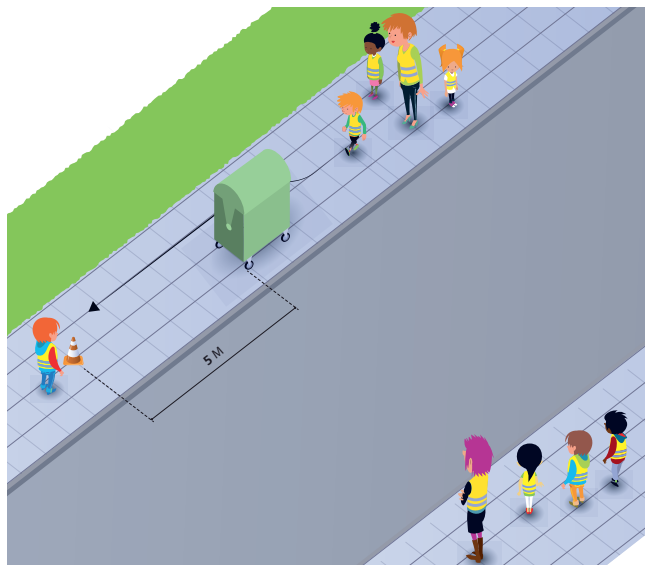
- 1 extra begeleider
- 1 vuilnisbak of een andere hindernis
- 1 kegel

Organisatie

In het echte verkeer kunnen tijdelijke of permanente hindernissen voorkomen op het voetpad (fietsen, afvalcontainer ...). Breng de leerlingen naar zo'n situatie in het verkeer. Heb je deze situatie niet in de schoolomgeving? Zet dan zelf een hindernis op het voetpad om de vaardigheid in te oefenen. Zet een kegel op 5 meter na de hindernis.

Spel

Jij neemt met de helft van de leerlingen aan de overkant van de straat plaats. Jullie observeren en beoordelen de situatie. Laat de leerlingen om de beurt voorbij de hindernis stappen. Spreek af dat ze aan de kegel wachten. Ter hoogte van de hindernis vertragen ze, daarna steken ze het obstakel langs de huizenkant voorbij. Bespreek de oefening met de leerlingen, wissel de groepen om.

4. Oversteken op een veilige plaats (als er geen zebrapad is)

Doel

De leerlingen kunnen zelf een veilige plaats kiezen om over te steken. Een veilige plaats is bijvoorbeeld een zebrapad of een plaats waar ze het aankomende verkeer goed kunnen zien en waar aankomende bestuurders hen ook goed kunnen zien.

De leerlingen tonen dat ze gevaarlijke oversteeplaatsen vermijden. Plaatsen die minder veilig zijn om over te steken, zijn:

- nabij een bocht
- bij geparkeerde auto's
- vlakbij opritten van drukke plaatsen
- op plaatsen waar een hindernis staat
- op plaatsen waar de straat breder is

Deelvaardigheden

De leerling

1. vermijdt gevaarlijke oversteeplaatsen en kiest de positie
 - met het beste zicht op het verkeer
 - waar hij zelf het best gezien wordt door andere weggebruikers
2. steekt veilig over (zoals bij vaardigheid 2)

Benadruk dat een zebrapad steeds de beste keuze is en dat het zelfs verplicht is om het te gebruiken als er 1 binnen de 20 meter is.

Oefenen

Hoe verder, hoe beter

Materiaal

- 1 fluitje
- stoeprandstroken of krijt
- 6 kegels

Organisatie

Teken met krijt een straat met een bocht en langs beide kanten een voetpad. Plaats in de binnenbocht 6 kegels op een rij net na de bocht. Leg de hoek langs een gebouw of speeltuig. Zo zien de leerlingen onmiddellijk op welke plaats ze het beste zicht hebben.

Breder en smaller

Materiaal

stoeprandstroken of krijt

Organisatie

Teken een straat met langs beide kanten een voetpad. In het midden versmalt de straat om daarna opnieuw breder uit te lopen. Je bootst een verhoogde inrichting na (verkeersplateau). Verwijs eventueel naar een gelijkaardige situatie in het echte verkeer die de leerlingen kennen.

Spel

Laat de helft van de leerlingen op het voetpad wandelen, de overige leerlingen staan bij jou aan de overkant en bekijken de opdracht. Op jouw fluitsignaal steken de leerlingen de straat over. Kijk goed welke plaats de leerlingen kiezen. Wissel de groepen om. Pas wanneer beide groepen hebben overgestoken, geef en vraag je feedback over de situatie:

- waar steek je beter niet over?
- wat is de beste plaats?

Concludeer dat je beter oversteekt op het smallere stuk van de straat. Je hebt er beter zicht op het verkeer en bestuurders zien jou beter staan. Bovendien ben je dan sneller aan de overkant en dus sneller uit de gevarezone. Combineer deze laatste 5 oefeningen zoveel mogelijk met elkaar.

Kies wijs in het echte verkeer

Materiaal

- extra begeleider(s)
- 1 fluitje
- een vuilnisbak of eigen auto's als hindernis

Organisatie

Ga naar een straat in de schoolomgeving waar geen zebrapad ligt en waar minstens 2 gevaren aanwezig zijn. Die gevaren kan je ook ensceneren door bijvoorbeeld je eigen auto te parkeren in de straat of een vuilnisbak neer te zetten op het voetpad. Deze oefening is sterk afhankelijk van hoe je schoolomgeving eruit ziet. Vermijd zeer gevaarlijke plaatsen maar blijf realistisch. Er zijn nu eenmaal minder ideale verkeerssituaties die ook tot de leefwereld van de leerlingen behoren.

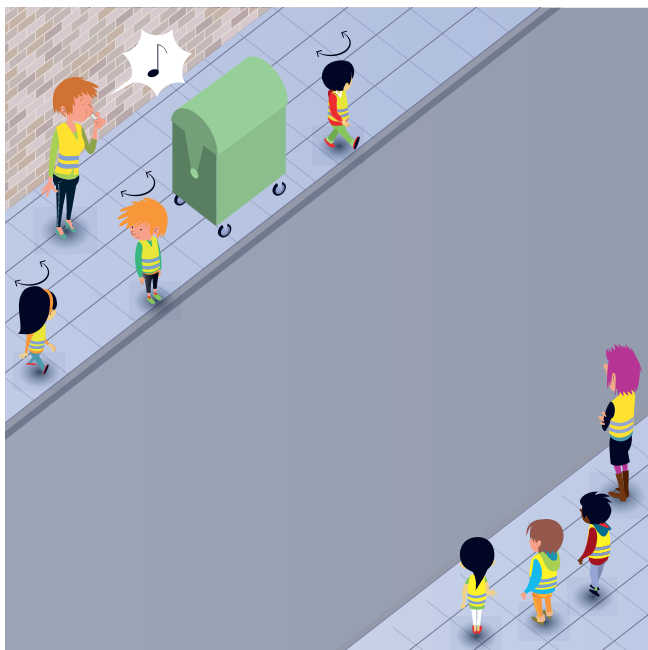
Spel

Straat met een bocht

Neem de leerlingen mee naar een straat met een bocht. De begeleider neemt de helft van de leerlingen mee naar de binnenbocht. Neem zelf plaats in de buitenbocht met de andere helft van de leerlingen. Op jouw fluitsignaal kiezen de leerlingen in de buitenbocht de voor hen beste plaats om de straat over te steken. Voor je hen laat oversteken stel je 3 vragen:

1. Kan je vanop jouw plaats het verkeer goed zien aankomen?
2. Kunnen de bestuurders jou goed zien staan op deze plek?
3. Is er een betere plaats? Verplaats je dan.

Na de laatste vraag zal je vaststellen dat 1 plaats de voorkeur krijgt. Breng alle leerlingen daar samen en bespreek kort. Als je kan besluiten dat dit inderdaad de beste plaats is, dan gaat de oefening daar verder voor alle leerlingen. Op jouw fluitsignaal steken de leerlingen één voor één veilig over (zoals bij vaardigheid 2). Herhaal dat tot alle leerlingen zowel een binnen- als buitenbocht hebben genomen.

Straat met een hindernis op het voetpad

Neem de leerlingen mee naar een straat waar een hindernis staat op het voetpad (aanplanting, boom, terras ...) of zet zelf een vuilnisbak of een fiets op het voetpad in de straat. Jij neemt de helft van de leerlingen mee naar de kant van de straat waar de hindernis(sen) staan. De overige leerlingen blijven bij de begeleider. Zij bekijken de situatie van op afstand.

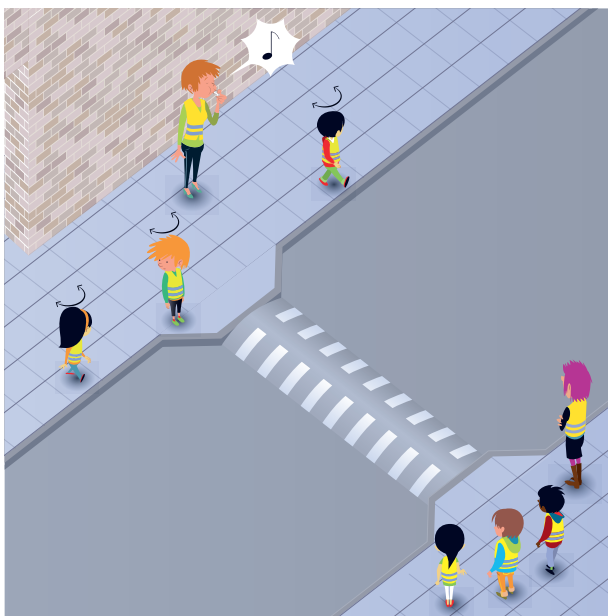
Op jouw fluitsignaal kiezen de leerlingen de voor hen beste plaats om de straat over te steken. Voor je hen laat oversteken stel je dezelfde 3 vragen als bij het eerste spel van deze reeks 'Straat met bocht'. Geef op dezelfde manier feedback.

Straat met een versmalling of verhoogde inrichting

Neem de leerlingen mee naar een straat met een verhoogde inrichting of een straat die op een bepaald moment versmalt. Neem zelf de helft van de leerlingen mee naar de overkant van de straat. De overige leerlingen blijven bij de begeleider en bekijken de situatie vanop afstand.

Op jouw fluitsignaal kiezen de leerlingen een startplek om de straat over te steken. Kijk goed welke plaats de leerlingen kiezen. Voor je hen laat oversteken stel je dezelfde 3 vragen als bij het eerste spel van deze reeks 'Straat met bocht'. Geef op dezelfde manier feedback.

Afhankelijk van de schoolomgeving kan je gevaren combineren. Oefen alvast met minstens 2 gevaren in de straat.

Tips bij de oefeningen

Algemene tips

1. Betrek de ouders bij de voetgangerstraining

- Laat hen weten wat je met de leerlingen oefent. Zo kunnen ze overal op dezelfde manier mee oefenen.
- Gebruik de ouderbrief van verkeeropschool.be om hen te informeren.

2. Oefen in het verkeer eerst op een rustige plaats

Na een tijdje kan je oefenen op een iets drukkere plaats.

3. Links en rechts kijken

Laat leerlingen eerst naar links kijken omdat het verkeer daar het dichtst bij is.

Let erop dat leerlingen niet gewoon hun hoofd of lichaam draaien, maar ook echt links en rechts kijken.

Tips voor leerlingen met leerproblemen

1. Gebruik duidelijke woorden

- We spreken vaak over de 'huizenkant', ook al staan er niet altijd huizen. Leg aan de leerlingen uit dat dit de 'veilige kant' is: de kant van de stoep die het verst van de straat ligt.
- Ook de term 'oogcontact' kan moeilijk zijn. Leg uit wat dit betekent: je kijkt naar de ogen van iemand anders om te zien wat die persoon van plan is. Als die persoon terugkijkt naar jou en een teken geeft, heb je 'oogcontact'.

2. Maak het zo echt mogelijk

Sommige leerlingen hebben moeite om vaardigheden aan te leren met materialen zoals kegels of krijtstrepen omdat die er in het echte verkeer niet zijn (bijvoorbeeld bij oefening 'Opzij, opzij, opzij' en 'Veilig voorbij'). Je kan dan de kegels weglaten.

Het kan ook helpen om voor het oefenen foto's te laten zien van de situatie of een kijkje te nemen op straat om te zien hoe het er echt aan toegaat. Is de omgeving veilig? Doe de oefening dan meteen op straat.

3. Geef leerlingen met leerproblemen eerst kijktijd

Laat deze leerlingen niet als eerste oefenen. Zo kunnen ze eerst kijken hoe het moet voordat ze zelf aan de beurt zijn. Doe dit zeker voor oefeningen waarbij je verkeerssituaties in scène zet op de speelplaats.

4. Geef structuur

Soms gebeurt er veel tegelijk in een spel of combineren we verschillende acties. Probeer dan op te delen in stappen. Laat de leerlingen verwoorden wat ze moeten doen.

Met dank aan Het Raster

